

- підвищення конкурентоспроможності підприємств : колект. моногр. у 4 т. / за ред. О. А. Паршиной. – Дніпропетровськ : Герда, 2013. – Т. 1. – С. 174–191.
3. Velychko, O., Velychko, L. (2017). Logistical modelling of managerial decisions in social and marketing business systems [Електронний ресурс]. Journal of International Studies, Vol. 10, No. 3, pp. 206-219. Режим доступу : http://www.jois.eu/?366,en_logistical-modelling-of-managerial-decisions-in-social-and-marketing-business-systems
  4. Козаченко А. В. Экономическая безопасность предприятия: сущность и механизм обеспечения : моногр. / А. В. Козаченко, В. П. Пономарев, А. Н. Ляшенко. – К. : Либра, 2003. – 280 с.
  5. Підлісецький Г. М. Підвищення ефективності використання ресурсного потенціалу підприємств / Г. М. Підлісецький // Економіка АПК. – 2008. – № 5. – С. 65–68.

К. е. н. Гвініашвілі Т. З., Буцак Ю. О.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

ПРОБЛЕМИ ПЛАНУВАННЯ НА ПІДПРИЄМСТВАХ В УМОВАХ КРИЗИ РИНКОВОЇ ЕКОНОМІКИ

На сучасному етапі ринкових перетворень в економіці найважливішою умовою, від успіху якої залежить не тільки подальший розвиток, але і виживання багатьох підприємств, є підвищення ефективності їх діяльності та адаптації до ринкових умов господарювання. Найважливішим інструментом при досягненні підприємством своєї мети є планування, призначення якого полягає в необхідності максимального врахування всіх внутрішніх і зовнішніх чинників, з метою забезпечення оптимальних умов для сталого розвитку підприємства.

За сучасних умов планування є однією з найвагоміших умов ефективного функціонування будь-якого суб'єкта підприємництва. Адже необхідність планування стосується всіх основних сфер його діяльності, зокрема: збут, фінанси, виробництво, закупівлі, наукові і проектні розробки тощо. Планування ґрунтується на виявленні та прогнозуванні попиту, аналізі та оцінці наявних ресурсів і перспектив розвитку господарюючого суб'єкту [1].

Питанням планування присвячені роботи багатьох учених-економістів: Акоффа Р., Бенвенисте Г., Тарасюка Г. С., Богатирьова А. М., Брю С. Л., Бухалкова М. І., Вачугова Д. Д., Осипова В. І., Хойера В. І., Маркова В. О., Залуцького І. А. та інших.

Планування на підприємстві полягає у встановленні цілей його діяльності на певний період, шляхів їх реалізації та ресурсного забезпечення. Воно передбачає створення комплексу заходів, які формулюють логічну послідовність досягнення мети з урахуванням можливостей найбільш ефективного використання ресурсів кожним підрозділом або відділом і підприємством в цілому. Планова система підприємства охоплює найважливіші ділянки роботи підприємства з тим, щоб орієнтувати їх на досягнення поставлених цілей. Існує величезна різноманітність видів планів, що утворюють систему планів підприємства, яка визначається функціями і внутрішньою структурою організації. Ефективність і якість планування залежить від форми його організації та ступеня дотримання основних принципів планування [2]. У сучасній економіці існують проблеми планування. На ефективність планування чинять вплив різні зовнішні і внутрішні фактори. До внутрішніх факторів можна віднести такі: організаційно-правова форма підприємства, технологія виробництва, геолокація (розміщення об'єкта), темпи зростання і приросту, масштаб діяльності тощо. А зовнішні чинники включають в себе наступні елементи: рівень інфляції, доступність позикових джерел (коротко-строкових і довгострокових), стан ринку ресурсів, наявність конкуренції, стан політичної та соціальної сфери тощо [1, с. 19].

Значна кількість суб'єктів господарювання в Україні або не володіє навичками планування взагалі, або існуючі на підприємствах плани за фактом ніколи не виконуються. Причина такого становища полягає, перш за все, в постановці помилкових, свідомо нереалістичних цілей підприємства, сформульованих без аналітичних передумов обліку тенденцій зовнішнього і внутрішнього середовища. Іншою причиною є недостатність методологічного забезпечення системи планування на підприємстві.

Крім того, після переходу країни від планової економіки до ринкової, механізм планування не зазнав ніяких кардинальних змін, і більшість підприємств користуються системою планування, в основному, ґрунтуючись на історичному досвіді своєї організації. Зарубіжним досвідом користуються меншість. Рівень автоматизації організацій процесу планування є дуже низьким і не дозволяє в повній мірі використовувати можливості планування. Це може бути пов'язано

як з високими ризиками невдачі, так само і зі станом економіки в цілому і на підприємстві [2, с. 81]. Важливим недоліком організації планування на підприємстві є те, що воно організовано тільки «зверху – вниз». Головним завданням планово економічного відділу вважається доведення замовлень до цехів за допомогою складання планів. Самі ж цехи ніякої планувальною діяльністю не займаються і тільки виконують отримані завдання. Керівництво підприємства не завжди може виявити і врахувати потенційні можливості низових ланок. До того ж, недоліки планування або поточної роботи фіксуються саме низовими ланками, які не завжди мають можливість донесення інформації до вищих ланок.

Таким чином, в сучасних ринкових умовах господарювання основним механізмом управління підприємства є саме планування. У наш час найчастіше змінюються способи ведення бізнесу, в результаті чого постійно зростають вимоги до системи планування. Як видається, це можливо досягти за допомогою вдосконалення системи планування на підприємствах, враховуючи і аналізуючи їх сильні і слабкі сторони.

Отже, організація планування повинна бути модернізована як технологічно, так і структурно, а саме: використовувати тільки якісну, точну інформацію з достовірних джерел; застосувати підхід до організації планування «цілі вниз – плани вгору»; використання зарубіжного досвіду при складанні плану; впровадження та модернізація інформаційних систем для підвищення ефективності планування; проведення навчання персоналу новим програмам. Також в процесі модернізації планової діяльності підприємства необхідно помістити спеціальну групу планування з фахівців підприємства, яка буде періодично збиратися для обговорення і прийняття рішень з питань планування діяльності підприємства, а також зведених розрахунків та обґрунтувань по всьому підприємству.

Список використаних джерел:

1. Казаченко Л. Д. Розвиток сучасних систем управління підприємством / Л. Д. Казаченко // Вісник ЧітГУ. – 2010. – №7. – С. 16–22.
2. Grynko T. Organisational and economic mechanism of business entities' innovative development management / T. Grynko, T. Gviniashvili // Economic annals-XXI, 2017. – №165 (5-6). – P. 80–83.